

Raport z wykonania
Miejskiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta Ostrów Mazowiecka
i efektów jego realizacji
za rok 2023

Ostrów Mazowiecka, 13 czerwca 2024 roku

Raport z wykonania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka i efektów jego realizacji za rok 2023

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na lata 2022–2025 realizowany był na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609), art. 4¹ ust. 2 i 2b ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1-2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.). Program został przyjęty w dniu 9 marca 2022 r. przez Radę Miasta Ostrów Mazowiecka Uchwałą Nr XXXIII/303/2022.

I. Działania realizowane w 2023 roku w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka wynikały z zadań własnych gminy wymienionych w:

1. art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), które obejmowały:
 - 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
 - 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
 - 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
 - 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
 - 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
 - 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

2. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.), które obejmowały:
 - 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
 - 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
 - 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym

prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

II. Program odpowiadał potrzebom i problemom środowiska lokalnego poprzez uwzględnienie systemowych działań prewencyjnych, opartych o podstawy naukowe oraz realizację strategii w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych, wynikających z używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz z uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców miasta Ostrów Mazowiecka.

III. Program adresowany był do społeczności lokalnej z uwzględnieniem:

- 1) rodzin i osób, które ze względu na występujący problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych w tym alkoholu i narkotyków lub współuzależnienia potrzebują wsparcia,
- 2) osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, narkotyków, nowych substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy), uzależnionych behawioralnie,
- 3) rodzin i osób, które są zagrożone wystąpieniem problemu uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych lub współuzależnienia,
- 4) rodzin i osób doświadczających przemocy domowej,
- 5) społeczności lokalnej, dzieci i młodzieży szkolnej, pracowników oświaty, służby zdrowia, służb mundurowych i społecznych,
- 6) przedstawicieli instytucji, organizacji pozarządowych, parafii, stowarzyszeń realizujących działania z zakresu pomocy osobom uzależnionym i rodzinom z problemem uzależnień od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu.

IV. Program realizował zadania zmierzające do osiągnięcia głównego celu:

„Ograniczenia używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych (tzw. dopalaczy) i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych”.

V. Program obejmował następujące obszary:

1. Promocję zdrowia, informację i szkolenie kadr

Działania realizowane w obszarze promocji zdrowia zmierzały przede wszystkim do podniesienia wiedzy mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz do podniesienia kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w środowisku lokalnym.

Wskaźniki:

- 1) w 2 szkoleniach z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień uczestniczyły 3 osoby (przedstawiciel samorządu lokalnego i członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),
- 2) w celu podniesienia kompetencji i umiejętności osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, 188 nauczycieli wzięło udział w 20 szkoleniach/konferencjach,
- 3) w 15 akcjach/kampaniach zaadresowanych do dzieci i młodzieży dotyczących promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień uczestniczyło 1447 uczniów,
- 4) wśród mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży rozpowszechniono 2327 sztuk materiałów profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy domowej oraz promocji zdrowia.

2. Profilaktykę uzależnień i edukację

Działania realizowane w obszarze profilaktyki uzależnień służyły ograniczeniu czynników ryzyka oraz wzmocnieniu czynników chroniących przed używaniem substancji odurzających i psychoaktywnych w tym alkoholu, narkotyków oraz NSP (tzw. „dopalaczy”), jak też problemów z tym związanych.

Wskaźniki:

- 1) w 2 programach profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, w szczególności programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności oraz programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego wzięło udział 182 uczniów,
- 2) w 29 programach profilaktycznych, profilaktyczno-wychowawczych lub profilaktyczno-edukacyjnych zrealizowanych na terenie szkół podstawowych, wzięło udział łącznie 1436 uczniów,
- 3) do Miejskiej Świetlicy Socjoterapeutycznej, która realizowała program socjoterapeutyczny i opiekuńczo-wychowawczy dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym uczęszczało 30 wychowanków,
- 4) w 2 obozach/koloniach letnich i zimowych połączonych z programem profilaktycznym uczestniczyło 118 dzieci i młodzieży.

3. Ograniczanie szkód, rehabilitację zdrowotną, społeczną i zawodową

Działania realizowane w obszarze ograniczania szkód, rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej zmierzały do poszerzenia i udoskonalenia oferty w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz redukcji szkód osób uzależnionych i ich rodzin, a także zwiększenia dostępności pomocy dla osób doznających przemocy domowej.

Wskaźniki:

- 1) w Punkcie Konsultacyjnym łącznie udzielono 357 porad terapeutycznych, prawnych i psychologicznych,
- 2) z pomocy Punktu Konsultacyjnego skorzystały 223 osoby,
- 3) na terenie miasta funkcjonowało jedno stowarzyszenie abstynenckie i jeden klub abstynenta,

w ich ramach działało 5 grup samopomocowych AA, w tym 1 grupa wsparcia dla ofiar przemocy oraz jedna grupa AN,

- 4) współpracowano z 10 organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, parafiami i instytucjami, którym udzielono wsparcia finansowego na realizację działań związanych z profilaktyką uzależnień,
- 5) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła z 39 osobami rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- 6) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowała 11 wniosków do Sądu o wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- 7) do Zespołu Interdyscyplinarnego skierowano 35 Niebieskich Kart.

4. Ograniczanie dostępności alkoholu wśród lokalnej społeczności

W obszarze dotyczącym ograniczania dostępności alkoholu główny nacisk położono na zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych a także zmniejszenia dostępności fizycznej alkoholu dla środowiska lokalnego w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki:

- 1) przeprowadzono 28 kontroli w punktach sprzedaży alkoholu,
- 2) wydano 53 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 25 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- 3) Straż Miejska odnotowała 1 wykroczenie wobec osoby spożywającej alkohol w miejscu publicznym.

5. Monitoring problemów związanych z uzależnieniami, w tym od alkoholu i narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” w środowisku lokalnym

W obszarze dotyczącym monitoringu problemów alkoholowych i narkomanii prowadzono działania zmierzające do zbierania i gromadzenia danych statystycznych uzyskanych od realizatorów, następnie analizowano zebrane dane oraz systematycznie kontrolowano rodzaj, skalę i zasoby pomocy w obszarze problemów uzależnień na terenie miasta.

Wskaźniki:

- 1) sporządzono 2 sprawozdania/raporty w zakresie problemów uzależnień,
- 2) pozyskano dane statystyczne i sprawozdania od 5 instytucji/organizacji zaangażowanych w prowadzenie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka.

VI. Źródła finansowania programu

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) źródłem finansowania zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Ze środków uzyskanych przez miasto z tytułu udzielonych zezwoleń w 2023 roku zrealizowano zadania na łączną kwotę 1 243 991,70.

VII. Podsumowanie

Skoordynowanie działań w ramach realizacji zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Ostrów Mazowiecka na rok 2023 wzmocniło skuteczność działań w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód wywołanych spożywaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Realizacja działań profilaktycznych w jednostkach oświatowych, poszerzona według nowych kanonów profilaktyki uzależnień o szeroko rozumianą promocję zdrowia, obejmującą sferę: fizyczną, emocjonalną, intelektualną, społeczną i duchową, przynosi zamierzone rezultaty. Utrwalanie wartości zdrowego stylu życia, połączone z kształtowaniem czynników chroniących dzieci i młodzież przed uzależnieniami behawioralnymi oraz sięganiem po substancje psychoaktywne, w tym alkohol stanowi aktualnie najkorzystniejszy wyznacznik działań w obszarze profilaktyki uzależnień. Ponadto wprowadzony Projekt Pozalekcyjnych Zajęć Profilaktyczno–Wychowawczych dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych wspiera środowiska szkolne w procesie wszechstronnego rozwoju uczniów w systemie pozalekcyjnym.

Punkt Konsultacyjny mieszczący się w budynku przy ul. Chopina 2B w Ostrowi Mazowieckiej, to istotny element polityki społecznej i zdrowotnej, który uwzględnia systemowe działania prewencyjne oraz naprawcze poprzez udzielanie bezpłatnej pomocy psychologicznej i terapeutycznej osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Nieocenioną pomocą w ograniczaniu szkód społecznych związanych z występowaniem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych, jest współpraca z instytucjami, parafiami i organizacjami pozarządowymi, które wzbogacają ofertę działań profilaktycznych oraz promujących zdrowy styl życia, wolny od nałogów.

Ponadto działająca na terenie miasta Miejska Świetlica Socjoterapeutyczna pełni bardzo ważną funkcję wspierania rodzin w trudnych sytuacjach życiowych oraz zapewnia specjalistyczną pomoc dzieciom, oferując możliwość uczestnictwa w bogatej ofercie zajęć.

Zadania określone przepisami prawa oraz działania profilaktyczne przynoszą zakładane efekty, niemniej jednak konieczny jest stały monitoring ich realizacji, który stanowi podstawę doskonalenia oraz wprowadzania ewentualnych korekt do Programu.

Biorąc pod uwagę realizację celu określonego w przedmiotowym Programie, można wyszczególnić następujące rezultaty:

- 1) zapoznanie uczniów z treściami profilaktyki uzależnień, które uwzględniają czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania alkoholu, substancji psychoaktywnych i inne zachowania ryzykowne,
- 2) zapoznanie uczniów oraz rodziców z tematyką przeciwdziałania przemocy szkolnej i domowej,
- 3) zapoznanie dzieci z miejskich przedszkoli publicznych i uczniów szkół podstawowych oraz rodziców z tematyką promocji zdrowego stylu życia z zakresu profilaktyki i edukacji żywienia,
- 4) podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat zagrożeń i problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi i cyberprzemocą,

- 5) podniesienie poziomu wiedzy kadry pedagogicznej miejskich przedszkoli publicznych oraz szkół podstawowych na temat promocji zdrowia według nowych kanonów profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania takim zjawiskom jak: uzależnienia behawioralne (medialne), cyberprzemoc, przeciwdziałanie przemocy szkolnej i domowej,
- 6) udzielenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej, osobom doświadczającym przemocy domowej oraz osobom i rodzinom, w których występują problemy uzależnień,
- 7) prowadzenie oddziaływań socjoterapeutycznych i wychowawczo-opiekuńczych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin obarczonych problemem uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu,
- 8) włączenie instytucji, parafii i organizacji pozarządowych w działalność profilaktyczną i prozdrowotną na rzecz całej społeczności lokalnej.

BURMISTRZ
Hubert Betlejewski